

NAVÝŠENÍ PŘÍJMU ŽÁDOSTÍ O ZAMĚSTNANECKÉ KARTY NA ZASTUPITELSKÉM ÚŘADU ČESKÉ REPUBLIKY VE LVOVĚ V RÁMCI REŽIMU ZVLÁŠTNÍHO ZACHÁZENÍ PRO KVALIFIKOVANÉ PRACOVNÍKY Z UKRAJINY

Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny se dlouhodobě osvědčil jako efektivní nástroj řízení náběru žádostí kvalifikovaných občanů Ukrajiny o zaměstnanecké karty v situaci, kdy přetrvává výrazný převis poptávky po pracovní migraci do České republiky nad kapacitami zastupitelských úřadů na Ukrajině.

Režim funguje od srpna 2016 a jeho původní kapacita 3 800 osob ročně byla kvůli vysokému zájmu zaměstnavatelů o pracovníky z Ukrajiny již dvakrát rozšířena, a to na 9 600 a poté na 19 600 osob ročně.

V situaci, kdy v České republice pokračuje ekonomický růst, míra nezaměstnanosti zůstává nízká a počet volných pracovních míst evidovaných Úřadem práce České republiky převyšuje počet evidovaných uchazečů o zaměstnání, je stávající kapacita Režimu pro potřeby českých zaměstnavatelů nedostatečná. Zařazování ukrajinských pracovníků do Režimu podnikatelskými reprezentacemi, které plní roli jeho garantů, pokračuje rychlým tempem a roční kvótu zcela spotřebovává. Následkem toho nyní čekací doba od zařazení ukrajinského pracovníka do Režimu do přiděleného termínu podání žádosti o zaměstnaneckou kartu přesahuje 80 dnů. Sekundárně to vede k tomu, že vysoké procento cizinců (okolo 20 %) možnost podání žádosti o zaměstnaneckou kartu vůbec nevyužije, a rovněž k nárůstu počtu vydávaných povolení k zaměstnání a krátkodobých víz za účelem zaměstnání, které Ukrajinci využívají k pobytu a výkonu práce v České republice v průběhu této čekací doby.

S ohledem na výše uvedené se proto jeví jako žádoucí navýšit roční kvótu Režimu na 40 000 žádostí o zaměstnanecké karty. K zajištění realizace tohoto početního navýšení příjmu žádostí je **nezbytné zajistit odpovídající systemizaci příslušných orgánů státní správy.** Náběr i vyřizování vyššího počtu žádostí o zaměstnanecké karty i posílení kontrolní činnosti může být z důvodu organizačního zajištění výkonu agendy zahájeno až od 1.4.2019.

Systemizaci je třeba změnit následujícím způsobem:

Ministerstvo vnitra

Navýšení náběru žádostí o zaměstnanecké karty se v rámci ministerstva vnitra dotýká zejména odboru azylové a migrační politiky jako správního orgánu zodpovědného za rozhodování žádostí o vydání zaměstnanecké karty a rovněž odboru správního, který plní roli druhé instance a zajišťuje činnost Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců.

Vyřizování vyššího počtu žádostí o zaměstnanecké karty není ministerstvo vnitra schopno pokrýt stávajícími personálními kapacitami, ale je nutné je zajistit navýšením systemizace.

Odbor azylové a migrační politiky se při stávajících personálních kapacitách dlouhodobě soustředí přednostně na vyřizování žádostí o zaměstnanecké karty, které jsou podávány na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí, včetně Ukrajiny, aby do ČR mohli přicházet noví zahraniční pracovníci, po kterých volají čeští zaměstnavatelé. Na tuto agendu již bylo převedeno maximum pracovních sil, a to na úkor jiných agend souvisejících s následným pobytem pracovních migrantů na území ČR. Jedná se zejména o prodlužování pobytů a udělování souhlasů Ministerstva vnitra se změnou zaměstnání cizince. Zákonem stanovená lhůta pro vydání rozhodnutí v těchto řízeních (30 dnů) je v důsledku výše zmíněné prioritizace tzv. „prvovstupů“ často překračována, čímž se ministerstvo vnitra vystavuje stížnostem a žalobám pro nečinnost. Ze stejného důvodu dochází i k prodlužování doby vydávání průkazů zaměstnaneckých karet, protože kvůli nedostatečnému personálnímu zajištění je v některých krajích možno cizince objednávat k sejmutí biometrických identifikátorů až v horizontu několik týdnů namísto zákonem předpokládaných 3 dnů.

Personální kapacity odboru správního dosud nebyly v souvislosti s navyšováním ročních kvót tzv. Režimu Ukrajina ani jiných obdobných režimů zvláštního zacházení nijak posíleny, ačkoliv touto cestou dochází k mnohonásobnému navyšování počtu správních řízení, v nichž cizinci mohou uplatňovat opravné prostředky.

Pro další navyšování objemu agend bez odpovídající změny systemizace proto s ohledem na výše uvedené není v rámci resortu vnitra již žádný zbývající prostor. Pokud by nedošlo k navýšení systemizace a jejímu finančnímu zajištění z rozpočtu ČR, dojde k zahlcení až zhroucení celého systému pobytového řízení.

Odbor azylové a migrační politiky potřebuje 100 nových tabulkových míst na vyřizování 20 400 žádostí o zaměstnanecké karty navíc ročně a na související úkony (biometrika, spisová služba), a rovněž na následné prodlužování pobytu cizinců, schvalování změn zaměstnání cizinců a další úkony v příštích letech. Odbor správní jako odvolací instance potřebuje 10 nových systemizovaných míst, které budou začleněny do nově zřízeného oddělení přezkumu zaměstnaneckých karet.

- 2 služební místa ve 14. platové třídě, 13 služebních míst ve 13. platové třídě, 68 služebních míst ve 12. platové třídě, 1 místo dle zákoníku práce ve 12. platové třídě a 26 služebních míst v 9. platové třídě.

Dále Ministerstvo vnitra požaduje převedení 10 služebních míst ve 12. platové třídě a 1 pracovního místa v 8. platové třídě přidělených Ministerstvu vnitra na základě usnesení vlády č. 105/2017¹ z doby určité na dobu neurčitou, a to s účinností od 1. ledna 2020. Usnesením č. 105/2017 došlo k prvnímu navýšení Režimu Ukrajina na 9 600 přijímaných žádostí ročně, tabulková místa přidělená ministerstvu vnitra byla pouze na dobu určitou, a to do 31. 12. 2019. Vzhledem ke skutečnosti, že navýšený objem žádostí nadále trvá, je třeba tato tabulková místa zachovat.

Celkové náklady MV na rok 2019 od **1. 3. 2019** činí **75 434 076 Kč**

- mzdové náklady na 109 služebních míst ve výši 42 602 650 Kč a povinné pojistné a FKSP 15 336 954 Kč

¹ Usnesení vlády ze dne 8. února 2017 č. 105 k „Situační zprávě o realizaci Koncepce navýšení kapacity Ministerstva zahraničních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky za účelem vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty“

- mzdové náklady na jedno pracovní místo ve výši 389 930 Kč a povinné pojistné a FKSP 140 375 Kč
- provozní náklady ve výši 1 212 500 Kč
- roční pronájem kancelářských prostor 4 166 667 Kč
- s jednorázovým vlivem na státní rozpočet 11 585 000 Kč - vybavovací náklady, včetně pořízení 3 kabin na snímání biometrie a 6 zařízení pro výdej dokladů

Celkové náklady MV na rok 2020 a roky následující činí 83 765 929 Kč

- mzdové náklady na 119 služebních míst ve výši 55 813 380 Kč a povinné pojistné a FKSP 20 092 817 Kč
- mzdové náklady na dvě pracovní místa ve výši 935 832 Kč a povinné pojistné a FKSP 336 900 Kč
- provozní náklady ve výši 1 587 000 Kč,
- roční pronájem kancelářských prostor 5 000 000 Kč

Ministerstvo zahraničních věcí

Navýšení příjmu žádostí o více jak 100% v krátkém časovém horizontu je MZV schopno zajistit pouze za splnění níže specifikovaných podmínek, které spočívají v širším využití outsourcingu pro zajištění prvotní administrativní fáze pobytového řízení a v navýšení systemizace Generálního konzulátu České republiky ve Lvově (dále jen „GK Lvov“) a MZV, k přípravě a realizaci koncesního řízení na výběr outsourcingové společnosti a k zajištění následných kroků ve vízovém řízení. V případě, že by nebylo možné využít outsourcing, bylo by nutné mnohonásobně vyšší navýšení systemizace GK Lvov a MZV.

S ohledem na tuto skutečnost je MZV připraveno realizovat zvýšený příjem na 40 000 žádostí ročně s využitím stávající koncese s externím poskytovatelem služby, která však bude s ohledem na navýšení počtu žádostí využitelná maximálně do 1. 10. 2019. (Vzhledem k tomu, že musí být zachována stávající koncesní hodnota uzavřené koncesní smlouvy a výše servisního poplatku, bude smlouva při nároku na příjem dvojnásobného počtu žádostí ukončena vyčerpáním sjednané koncesní hodnoty, tedy dříve než po uplynutí plánovaných dvou let.)

Do ukončení stávající koncesní smlouvy musí být vysoutěžena koncese nová, je tedy nutné vypsání koncesního řízení na koncesi na příjem žádostí o zaměstnanecké karty na Ukrajině na kapacitu 40 000 ročně; v ideálním případě by mělo být koncesní řízení uzavřeno do poloviny roku 2019. V této souvislosti vzniká riziko, že v případě námitek účastníků v rámci koncesního řízení může nastat situace, kdy od 1. 10. 2019 nebude uzavřena nová koncesní smlouva, a tedy nebude možné zajistit příjem žádostí o zaměstnanecké karty prostřednictvím outsourcingu v požadované roční kvótě. Tuto situaci není Ministerstvo zahraničních věcí schopno žádným způsobem ovlivnit, neboť se jedná o zákonem dané právo účastníků koncesního řízení podat své námítky v rámci koncesního řízení.

Je nezbytné navýšit systemizaci MZV o 2 služební místa v ústředí. 1 služební místo v 9. platové třídě bude určeno pro činění nezbytných úkonů ve vízovém procesu a administrativních kroků. 1 služební místo ve 13. platové třídě bude určeno pro koordinaci celého procesu a zajištění nutné přípravy a realizace nového koncesního řízení pro výběr outsourcingové společnosti na Ukrajině a řešení návazných otázek, včetně řešení aktuálních problémů žadatelů, zaměstnavatelů a garantů v rámci Režimu Ukrajina včetně účasti na nezbytných školeních a seminářích.

Současně je nezbytné navýšit systemizaci GK Lvov (o 5 služebních míst). Navýšení systemizace v rámci Režimu Ukrajina realizované při přechozích navýšeních počtů žádostí je beze zbytku využíváno na zpracování žádostí v Režimu Ukrajina. V minulosti navýšená systemizace se s ohledem na některé okolnosti, které nebyly předpokládány (vysoký počet neúplných žádostí, vysoký počet výzev k doložení dokladů ve správním řízení, administrativa narůstající úměrně narůstajícímu počtu žadatelů atd.) ukázala jako nedostatečná. Tento stav byl GK Lvov schopen částečně pokrývat činností zaměstnanců GK Lvov, do jejichž agendy Režim Ukrajina nepatří. S ohledem na 100% nárůst počtu krátkodobých schengenských víz za účelem zaměstnání v roce 2018 oproti roku 2017 (se stoupající tendencí), která jsou rovněž důležitým zdrojem zaměstnanců pro české zaměstnavatele (k 1.11.2018 cca 90 000 krátkodobých víz) však již GK Lvov tuto nedostatečnou systemizaci není schopen saturovat z vlastních zdrojů. Situace je krátkodobě řešena vysláním výpomocí z ústředí MZV ve formě služebních cest. Tato situace není dlouhodobým řešením, zvláště v případě navýšení počtu přijímaných žádostí.

Zavedení Režimu Ukrajina současně přineslo nárůst žádostí o dlouhodobá víza a pobyty za účelem sloučení rodiny žadatelů z Ukrajiny, rodinných příslušníků žadatelů – zaměstnanců. Z hlediska evropské legislativy se v tomto případě (na rozdíl od zaměstnaneckých karet) jedná o tzv. nárokové pobytové tituly, tj. MZV je povinno zajistit příjem těchto žádostí bez ohledu na svoji kapacitu. Na zpracování těchto žádostí však systemizace MZV nebyla navýšena a MZV zpracovává tyto žádosti v rámci svých stávajících kapacit.

Z výše uvedeného jednoznačně plyne, že kapacita MZV pro příjem a zpracování žádostí o pobytová oprávnění je zcela vyčerpána a MZV nedisponuje rezervami, které by mohlo použít na navýšení příjmu žádostí v rámci Režimu Ukrajina. Rovněž je nutné připomenout, že Režim Ukrajina není pro MZV jedinou prioritní agendou, neboť MZV zajišťuje velké spektrum agend v rámci zahraniční politiky, mezinárodních organizací atd.

Navýšení náběru žádostí o zaměstnanecké karty si vyžádá navýšení systemizace Generální konzulát České republiky ve Lvově a ústředí Ministerstva zahraničních věcí v Praze.

- 5 služebních míst v 8. platové třídě na Generálním konzulátu ve Lvově
- 1 služební místo v 9. platové třídě a 1 služební místo ve 13. platové třídě na ústředí Ministerstva zahraničních věcí v Praze

Odhadované náklady vycházejí z platových údajů před navýšením od 1.1.2019. Tyto údaje, a s tím související výdaje spojené s vysláním, budou po navýšení přepočteny.

Celkové náklady MZV na rok 2019 od 1. 3. 2019 činí 11 883 430 Kč

Pro 5 služebních míst v 8. platové třídě na Generálním konzulátu ve Lvově

- o mzdové náklady na 8 služebních míst ve výši 1 335 483 Kč, povinné pojistné, FKSP a náhrady zvýšených životních výdajů 3 871 975 Kč
- o roční náklady spojené s výkonem zaměstnání v zahraničí (pronájem bytu, školné, atd.) a jednorázové náklady spojené s vysláním 5 515 000 Kč

Pro 1 služební místo v 9. platové třídě v ústředí MZV

- o mzdové náklady ve výši 323 436 Kč, povinné pojistné a FKSP 132 609 Kč

- s jednorázovým vlivem na státní rozpočet 50 000 Kč - vybavovací náklady

Pro 1 služební místo ve 13. platové třídě v ústředí MZV

- mzdové náklady ve výši 444 800 Kč, povinné pojistné a FKSP 160 128 Kč
- s jednorázovým vlivem na státní rozpočet 50 000 Kč - vybavovací náklady

Celkové náklady MZV na rok 2020 a roky následující činí 11 254 472 Kč

Pro 5 služebních míst v 8. platové třídě na Generálním konzulátu ve Lvově

- mzdové náklady na 8 služebních míst ve výši 1 602 580 Kč, povinné pojistné, FKSP a náhrady zvýšených životních výdajů 3 968 129 Kč
- roční náklady spojené s výkonem zaměstnání v zahraničí (pronájem bytu, školné, atd.) 4 430 000 Kč

Pro 1 služební místo v 9. platové třídě na ústředí MZV

- mzdové náklady ve výši 388 124 Kč, povinné pojistné a FKSP 139 724 Kč

Pro 1 služební místo ve 13. platové třídě v ústředí MZV

- mzdové náklady ve výši 533 760 Kč, povinné pojistné a FKSP 192 153 Kč

Dále MZV požaduje převedení 4 služebních míst v 8. platové třídě přidělených MZV na základě usnesení vlády č. 105/2017² z doby určité na dobu neurčitou, a to s účinností od 1. ledna 2020. Usnesením č. 105/2017 došlo k prvnímu navýšení Režimu Ukrajina na 9 600 přijímaných žádostí ročně, tabulková místa přidělená MZV byla pouze na dobu určitou, a to do 31. 12. 2019. Vzhledem ke skutečnosti, že navýšený objem žádostí nadále trvá, je třeba tato tabulková místa zachovat.

Ministerstvo práce a sociálních věcí:

Navýšení náběru žádostí o zaměstnanecké karty bude znamenat významný nárůst počtu zaměstnaných zahraničních pracovníků na území České republiky. Zaměstnavatelé zaměstnávající zahraniční zaměstnance jsou povinni dodržovat právní předpisy v oblasti pracovněprávních vztahů, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a v oblasti zaměstnanosti. Bude tak nutné ze strany Státního úřadu inspekce práce ověřovat dodržování těchto právních předpisů zaměstnavateli.

MPSV považuje za žádoucí reagovat na zvýšený počet zaměstnanců ze zahraničí adekvátní intenzitou kontrolní činnosti. Kontrolní činnost bude zacílena na dodržování povinností, vyplývajících zaměstnavatelům z pracovněprávních předpisů, s přihlédnutím ke specifickým výkonu práce cizinců na území České republiky.

Státní úřad inspekce práce považuje za nezbytné kontrolovat zejména:

1. Soulad obsahu pracovněprávního vztahu cizince se zaměstnaneckou kartou, která mu byla vydána
2. Pracovní vztahy a podmínky cizince

² Usnesení vlády ze dne 8. února 2017 č. 105 k „Situační zprávě o realizaci Konceptce navýšení kapacity Ministerstva zahraničních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky za účelem vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty“

- dodržování povinnosti zajistit všem zaměstnancům rovné zacházení, a to v daném případě zejména pokud jde o pracovní podmínky zaměstnanců a oblast odměňování za práci
 - dodržování právních předpisů v oblasti odměňování (především poskytování minimální, resp. zaručené mzdy a zákonných příplatků ke mzdě)
 - dodržování právních předpisů v oblasti pracovní doby
3. Dodržování základních povinností zaměstnavatele v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- dodržování povinnosti nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho zdravotní způsobilosti (povinnost, aby zaměstnanec před nástupem do práce absolvoval lékařskou prohlídku)
 - povinnost zaměstnavatele vybavit zaměstnance osobními ochrannými pracovními prostředky, pracovním oděvem a obuví, mycími, čistícími a dezinfekčními prostředky a ochrannými nápoji, tam, kde je jejich užití indikováno.

Takto zaměřené kontroly by měly mít především preventivní charakter, měly by zamezit možnému porušování právních předpisů při zaměstnávání cizinců, odhalovat případnou diskriminaci či pracovní vykořisťování a pomoci zajistit cizincům důstojné pracovní podmínky. Kontroly budou prováděny plánovaně na základě jejich zařazení do Ročního programu kontrolních akcí, nebo operativně na základě podnětů ke kontrole.

Provádění kontrol v takovém rozsahu a takového zaměření není schopen Státní úřad inspekce práce zajistit stávajícím počtem inspektorů, přičemž vyčleněním části personální kapacity na tyto kontroly (bez navýšení počtu služebních míst) by mělo za následek snížení intenzity kontrolní činnosti v jiných oblastech, což by mohlo vést v konečném důsledku i k negativním dopadům do pracovních podmínek českých zaměstnanců.

Z výše uvedených důvodů je nezbytné navýšit kapacity orgánů inspekce práce pro kontrolní činnost.

- 15 služebních míst inspektorů v 10. platové třídě
- 1 služební místo inspektora ve 12. platové třídě

Celkové náklady SÚIP na rok 2019 od 1. 3. 2019 činí 8 634 191 Kč

- o platové náklady na 16 služebních míst ve výši 5 852 960 Kč
- o náklady na povinné pojistné a FKSP 2 107 065 Kč
- o provozní (věcné) náklady ve výši 674 166 Kč,

Celkové náklady SÚIP na rok 2020 a roky následující činí 10 361 031 Kč/rok (náklady s trvalým vlivem na státní rozpočet):

- o platové náklady na 16 služebních míst ve výši 7 023 552 Kč
- o náklady na povinné pojistné a FKSP 2 528 479 Kč
- o provozní (věcné) náklady ve výši 809 000 Kč,

Celkový vliv na státní rozpočet

Navýšení příjmu žádostí o zaměstnanecké karty v rámci Režimu zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny si vyžádá **celkové náklady státního rozpočtu v roce 2019 ve výši 95 951 697 Kč. Od roku 2020 celkové náklady činí 105 381 432 Kč s trvalým vlivem na státní rozpočet.**

Podání žádosti o zaměstnaneckou kartu podléhá správnímu poplatku ve výši 2 500 Kč, což při navýšení současné kapacity Režimu o 20 400 žádostí ročně znamená zvýšení příjmů státního rozpočtu o 51 milionů Kč ročně. Novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, kterou aktuálně projednává Parlament České republiky, obsahuje návrh na zvýšení poplatku na 5 000 Kč ročně, což by znamenalo **zvýšení příjmů státního rozpočtu o 102 milionů Kč ročně.**

Mzdové kritérium

Na základě iniciativy vzešlé od sociálních partnerů (a původně rovněž Svazu průmyslu a dopravy ČR) a následné diskuze v rámci jednání RHSD pro zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí ze dne 19.12.2018 se předkládá vládě k rozhodnutí zavedení mzdového kritéria pro zařazení občanů Ukrajiny do Režimu Ukrajina, a to ve dvojí variantě:

varianta 1: na úrovni mzdového mediánu příslušné profese

varianta 2: na úrovni 1,2 násobku zaručené mzdy odpovídající příslušné skupině prací dle nařízení vlády č. 567/2006 Sb.

Na jednání RHSD dne 19.12.2018 se nepodařilo odstranit rozpor v otázce mzdového kritéria mezi jednotlivými účastníky. S ohledem na tuto skutečnost se usnesení vlády předkládá do MPŘ a následně k rozhodnutí vládě ve variantním návrhu.